

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Keskuskauppakamari tukee lain yleisiä tavoitteita ja painottaa yritysten keskeistä roolia lain tavoitteiden saavuttamisessa. Ilmastolaki on puitelaki, joka vaikuttaa yrityksiin ja niiden toimintaympäristöön laissa asetettujen tavoitteiden ja niitä toteuttavien suunnitelmien kautta. Keskuskauppakamari korostaa kustannustehokkuutta, vaikuttavuutta ja markkinaehtoisuutta keskeisinä periaatteita päästövähennyksissä ja esittää yritysten hiilikädenjäljen vahvempaa huomioimista ilmastolaissa.

Lain tavoitteet

Keskuskauppakamari pitää lähtökohtana, että kansallisen ilmastolain on oltava sopusoinnussa EU-velvoitteiden kanssa sekä tuettava EU:n ilmastolaissa asetetun tavoitteen ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä saavuttamista.

Suomen tavoite **hiilineutraaliudesta vuonna 2035** on hyvä. Yritykset ja yhteiskunnan muut toimijat ovat laajasti sitoutuneet tavoitteeseen. Hiilineutraaliustavoitteen toteaminen ilmastolaissa tuo ennustettavuutta ja jatkuvuutta lähivuosien toimintaympäristöön Suomessa. Vaikutusarvioiden perusteella 2035-tavoite on saavutettavissa, mutta edellyttää runsaasti sekä yksityisiä että julkisia investointeja.

Keskuskauppakamari korostaa, että Suomen kansallisen ja EU:n tavoitteen välillä on 15 vuotta, millä on vaikutusta myös täällä toimiviin yrityksiin. EU:n sisämarkkinoita koskevan sääntelyn lisäksi yritykset toimivat myös Suomen, osittain EU-lainsäädännön kanssa päällekkäisen kansallisen sääntelyn ohjaamana. Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan Unioni on asettanut tavoitteeksi -55 prosentin päästövähennykset vuonna 2030. Suomen ilmastolakiin esitetty tavoite -60 % on EU:ta kunnianhimoisempi.

Keskuskauppakamari katsoo, että Suomella on korkean teknologisen osaamisen ja runsaan puhtaan energian maana edellytykset edetä päästövähennyksissä nopeasti. Suomi on jo kyennyt vähentämään päästöjään vuoden 2003 huipputasosta 44 prosentilla. Olennaista on tehdä politiikkatoimia, joilla nopeasta etenemisestä tehdään kilpailuetu kilpailuhaitan sijaan. Yritysten investointisykliä näkökulmasta vuosi 2030 on jo hyvin lähellä. Vakaan ja ennustettavan investointiympäristön edistäminen esimerkiksi luvitusta ja sääntelyä sujuvoittamalla tukee tavoitteiden saavuttamista.

Osa 2030-tavoitteen mahdollisimman kustannustehokasta saavuttamista on hyödyntää EU-lainsäädännön sallimat joustot eri sektoreiden (päästökauppa, taakanjako ja maankäyttö) välillä. Keskuskauppakamari katsoo, että taakanjakosektorin tavoitteen kiristyessä Suomen on edistettävä EU:n 55-valmiuspaketin käsittelyn yhteydessä nykyistä suurempaa joustavuutta.

Keskuskauppakamarin näkemyksen mukaan lainsäädännön ja toimenpiteiden valmistelussa on huomioitava vaikutukset Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukykyyn. Riskinä on, että Suomen tiukempi tavoite johtaisi muuta EU-maita kireämpään sääntelyyn ja heikentäisi Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailuasemaa EU:n sisämarkkinoilla. Esimerkiksi Suomen logistisen aseman vuoksi liikenteen kustannuksia nostavat toimet voivat aiheuttaa suomalaisyrityksille huomattavaa kilpailuhaittaa.

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

Hiilineutraaliuden ja vuoden 2030 lisäksi laissa asetetaan tavoitteet vuosille 2040 ja 2050. **Vuosien 2040 ja 2050 tavoitteiden** saavuttamista edistää uuden teknologian kaupallistaminen. Tämä korostaa TKI-panostusten merkitystä ja sääntelyä, joka tukee teknologianeutraalisti erilaisten päästövähennyskeinojen käyttöönottoa. Esimerkiksi teolliset hiilinielut, vetypohjaiset ratkaisut ja synteettiset polttoaineet, kiertotalouden sovellukset ja pienet modulaariset ydinreaktorit ovat kehityksessä olevaa teknologiaa, jonka laajamittainen käyttö voi ajoittua 2030- ja 2040-luvuille.

Ilmastolaki sisältää tavoitteen **poistumien kasvattamisesta**. Ilmastomuutoksen hillinnässä päähuomion on oltava päästövähennyksissä ja fossiilisista polttoaineista irtautumisessa. On hyvä, että laissa ei aseteta poistumille määrällistä tavoitetta. Kuten lain esitöissä tunnistetaan, hiilinielut elävät vuositasolla vahvasti markkinaehtoisten hakkuiden myötä ja niiden arviointiin liittyy epävarmuutta erityisesti maaperän osalta.

Poistumien kasvattamiseksi voidaan tehdä monia kannatettavia toimenpiteitä esimerkiksi metsien kasvun lisäämiseksi, metsäpinta-alan ylläpitämiseksi ja turvepeltojen päästöjen vähentämiseksi. Lain perusteluissa tunnustetaan myös teknisten nielujen kehittyminen. Keskuskauppakamari korostaa, että metsien kestävä hoito ja käyttö tuottaa lukuisia ilmastohyötyjä terveistä ja kasvukykyisistä metsistä hiiltä varastoihin ja fossiilisia raaka-aineita korvaaviin puupohjaisiin tuotteisiin. Poistumien kasvattamista ei pidä tavoitella metsien käyttöä rajoittamalla.

Osa poistumien kasvattamisesta on hiilensidontamarkkinoiden kehittyminen. Toimiva markkina edellyttää luotettavuuden ja läpinäkyvyyden vahvistamista sekä kaksoislaskentaan liittyvien kysymysten ratkaisemista. Suomalaisella yritys kentällä on runsaasti kiinnostusta sekä hiilensidontapalveluiden hankintaan että tarjontaan.

Ilmastomuutoksen vaikutukset aiheuttavat yrityksille merkittäviä taloudellisia ja liiketoimintariskejä ja niiden ennakointi ja varautuminen on yhä enemmän osa kaikkien yritysten riskienhallintaa. Siksi on kannatettavaa, että **ilmastonmuutokseen sopeutuminen** on yksi lain tavoitteista.

Suunnittelujärjestelmä

Ilmastolakiin sisältyvään ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmään kuuluvat pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, kansallinen ilmastomuutoksen sopeutumissuunnitelma, keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma sekä uutena maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma.

Keskuskauppakamari painottaa ilmastosuunnitelmien yleisissä vaatimuksissa (8§) esiin nostettua kustannus- tehokkuutta, kestävä kehityksen eri ulottuvuuksia ja suunnitelmien yhteensovittamista energia- ja liikennepolitiikan kanssa. Esityksen 8 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteluissa tuodaan esiin toimien vaikuttavuuden arviointi sosiaalisista ja taloudellisista vaikutusten osalta tulonjaon oikeudenmukaisuuden, työllisyyden, teollisuuden ja muun elinkeinoelämän kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Tämä elinkeinoelämää koskeva osa tulisi myös lisätä varsinaiseen pykälätekstiin.

Keskuskauppakamari korostaa myös **ilmastolain ulkopuolisten** ilmastopolitiikan välineiden merkitystä osana suunnittelujärjestelmää. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltava ilmasto- ja energiastategia kattaa kaikki päästölähteet ja nielut ja ohjaa laajasti energiapolitiikan suuntaa. Vuosina 2019–2020 laadituista toimialojen vähähiiliteikartoista on muodostunut tärkeä osa Suomen käytännön ilmastopolitiikkaa. Suomalaisella

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asia: Keskuskauppakamarin lausunto hallituksen esityksestä ilmastolaiksi (HE 27/2022 vp).

toimintamallilla, jossa toimialat ja yritykset laativat yhdessä hallinnon ja tutkimuslaitosten kanssa polut päästövähennyksille on arvoa myös kansainvälisesti. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että vähähiilisyystiekartoista muodostuu pysyvä osa ilmastopolitiikkaa, niitä hyödynnetään suunnitelmien laadinnassa ja toimeenpanossa ja että niitä päivitetään säännöllisesti yhteistyössä yritysten, ministeriöiden ja tutkimuslaitosten kanssa.

Hiilikädenjäljen vahvistaminen

Keskuskauppakamari katsoo, että kansainvälinen ilmastotyö ja vihreä siirtymä on suomalaisille yrityksille merkittävä kasvu- ja vientimahdollisuus. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman mittavia yksityisiä investointeja. Suomen hiilineutraaliustavoitteen globaali vaikutus on huomattavasti kokoaan suurempi, jos pystymme toteuttamaan päästövähennykset kustannustehokkaasti ja kaupallistamaan näitä ratkaisuja sisämarkkinoiden lisäksi myös maailmanmarkkinoille.

Yksi tapa tehdä tätä vaikutusta näkyväksi on **suomalaisten yritysten hiilikädenjäljen seuranta**. Hiilikädenjälki kuvaa tuotteiden ja palveluiden myönteistä ilmastovaikutusta. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi energiankulutusta tai teollisuuden prosessipäästöjä vähentäviä ratkaisuja tai fossiilisia ja saastuttavia raaka-aineita korvaavia materiaaleja. Seuranta on toteutettava hallinnollisesti kevyesti.

Lakiesityksen vaikutusarvioissa tunnistetaan, että ”yritysten hiilikädenjälki eli päästöjä vähentävien ratkaisujen tarjonta voi olla eri arvioiden mukaan merkittävä” (s. 29). Myös ympäristövaliokunta on mietinnössään vuoden 2021 ilmastovuosikertomuksesta (YmVM 11/2021) korostanut ilmastopolitiikan merkitystä investointien ja kilpailukyvyn lähteenä ja huomionut hiilikädenjäljen ja ilmastomyönteisten investointien kehityksen.

Keskuskauppakamari esittää, että hiilikädenjälki tunnistetaan myös itse laissa. Käytännössä tämä voidaan tehdä esimerkiksi toteamalla hiilikädenjälki lain määritelmässä (6§) ja edellyttämällä, että hiilikädenjäljen kehitystä seurataan vuosittain ilmastovuosikertomuksessa (18§). Hiilikädenjäljen tunnistaminen lainsäädännössä nostaisi sen merkitystä osana ilmastopolitiikkaa ja tukisi hiilikädenjäljen seurannan kehittämistä.

Kunnioitavasti,

Teppo Säkinen
Elinkeino- ja ilmastoasiantuntija
Keskuskauppakamari